

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

några reflektioner från

Stefan Skimutis

Myndigheten för yrkeshögskolan

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

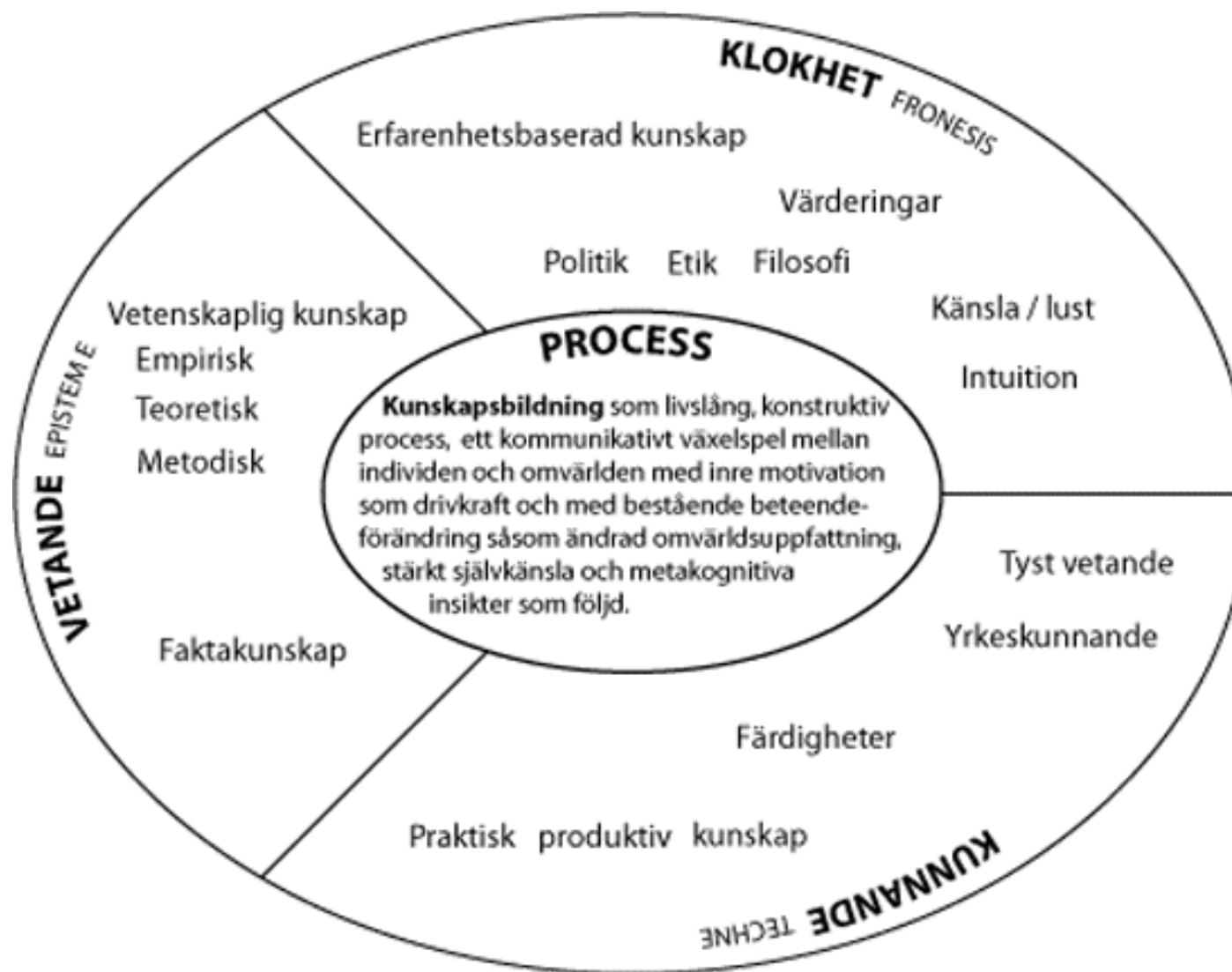
Vad är kunskap? Kunskapssyn och kunskapsformer

Läroplanens fyra F	Fakta	Förståelse	Färdighet		Förtrogenhet
Aristoteles	Vetande		Kunnande		Klokskap
EU:s nyckelkompetenser	Kunskaper		Färdigheter		Attityder
EQF	Kunskaper		Färdigheter		Kompetens
OECD	Kunskaper		Kognitiva färdigheter	Praktiska färdigheter	Attityder, Känslor Värden och etik Motivation
Bolognamodellen	Kunskap och förståelse		Färdighet och förmåga		Värderingsförmåga och förhållningssätt

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Vad är kunskap? Kunskapssyn och kunskapsformer

Aristoteles – Bernt Gustafssons tolkning

Yrkeslärnarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Vad är kunskap? Kunskapssyn och kunskapsformer

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS REKOMMENDATION

av den 18 december 2006

om nyckelkompetenser för livslångt lärande

- Kommunikation på modersmålet
- Kommunikation i främmande språk
- Baskompetens i vetenskap o teknologi
- **Digital kompetens**
- "Lära att lära"
- Social kompetens - samhällskompetens
- Kulturella uttrycksformer
- Entreprenörskap

Yrkeslärnarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Vad är kunskap? Kunskapssyn och kunskapsformer

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS REKOMMENDATION

av den 18 december 2006

om nyckelkompetenser för livslångt lärande

Digital kompetens

Kunskap	Färdighet	Attityder
...att ha kunskap om hur tekniken fungerar och vilken roll den nya tekniken kommer att ha i vardagslivet både i hemmet och på arbetet.	...förmågor att söka, samla, bearbeta, producera, redovisa och förstå...	...utveckla ett kritiskt, reflekterande och ansvarsfullt förhållningssätt till de digitala verktygen och medierna.

Yrkeslärnarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Vad är kunskap? Kunskapssyn och kunskapsformer

Den 23 april 2008 antog EU-parlamentet och Europarådet en rekommendation om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande - EQF.

Kunskaper: resultat av tillgodogörande av information genom lärande. Kunskaper utgörs av fakta, principer, teorier och praxis som är kopplade till ett arbets- eller studieområde. I förbindelse med den europeiska referensramen för kvalifikationer beskrivs kunskaper som teoretisk eller faktabaserad.

Färdigheter: förmågan att tillämpa kunskaper och beprövad erfarenhet för att utföra uppgifter och lösa problem. I förbindelse med den europeiska referensramen för kvalifikationer beskrivs färdigheter som kognitiva (som inbegriper användning av logiskt, intuitivt och kreativt tänkande) eller praktiska (som inbegriper manuell skicklighet och användningen av metoder, material, verktyg och redskap).

Kompetens: visad förmåga att använda kunskaper, färdigheter samt personliga, sociala och metodologiska färdigheter i arbets- eller studiesituationer samt i yrkesrelaterad och personlig utveckling. I förbindelse med den europeiska referensramen för kvalifikationer uttrycks kompetens i ansvar och självständighet.

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Kommer EQF/NQF påverka yrkeslärarrollen?

Nivå 5	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)
	Kan visa: Specialiserade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, kunskaper om och överblick över områden gränsande till det egna arbets- eller studieområdet, kunskaper om arbetsprocesser och kvalitetskriterier inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter, lösa sammansatta problem inom ett arbets- eller studieområde, kommunicera åtaganden och lösningar inom ett arbets- eller studieområde på minst ett främmande språk.	Kan: Självständigt behandla innehåll i ett arbets- eller studieområde som leder till vidare lärande och professionell utveckling, övervaka arbets- eller studieverksamhet samt slutföra förelagda projekt.

Yrkeslärnarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Kommer EQF/NQF påverka yrkeslärarrollen?

Högskoleverkets föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

Exempel från ämnet Bygg och anläggning

NQF nivå	Kunskaper	Färdigheter	Kompetens
NQF 5	Kan visa: Specialiserade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde,	Kan: Planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter, lösa sammansatta problem inom ett arbets- eller studieområde,	Kan: Självständigt behandla innehåll i ett arbets- eller studieområde som leder till vidare lärande och professionell utveckling,
Bygg och anläggning	Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om minst ett yrke inom anläggning, husbyggnad, måleri, plåtslageri eller om minst ett specialyrke i bygg- och anläggningsbranschen	Förmåga att såväl självständigt som tillsammans med andra planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom minst ett yrke inom anläggning, husbyggnad, måleri, plåtslageri eller inom minst ett specialyrke i bygg- och anläggningsbranschen, enligt de lagar och andra bestämmelser som reglerar verksamheten.”	

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Yrkesläraren i gymnasieskolan (Gy 2011)

Sverige reformerar sin gymnasieskola med start hösten 2011. Tanken med reformen är att eleverna efter sin gymnasieexamen ska vara bättre förberedd för arbetslivet eller för vidare studier än vad som är fallet idag.

Det tredelade uppdraget för gymnasieskolan kvarstår dock dvs.

- **förberedelser för arbetslivet eller vidare studier**
- **elevens personliga utveckling (bildning)**
- **medborgare i ett demokratiskt samhälle**

För att klara uppdraget krävs av yrkesläraren:

- **goda kunskaper inom yrkesområdet**
- **en pedagogisk examen**
- **ämnesdidaktiska och pedagogiska färdigheter**

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Yrkesläraren inom Yrkeshögskolan

Utbildningar inom yrkeshögskolan:

- ska ha sin grund i kunskap som genererats dels i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap och utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans nås,
- ge sådana teoretiska, praktiska och erfarenhetsbaserade kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet,
- präglas av såväl stark arbetslivsanknytning som teoretisk förankring, utvecklas och bedrivs i samverkan mellan arbetsliv och utbildningsanordnare,
- bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval,
- ska vara på eftergymnasial nivå och
- ska möta arbetslivets behov av kvalificerad yrkeskompetens

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Yrkesläraren inom Yrkeshögskolan

5 §/Träder i kraft l:2011-07-01/ En utbildning inom yrkeshögskolan ska väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. *Lag (2009:1040).*

6 § Utbildningen ska

1. ha sin grund i kunskap som genererats dels i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap och utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans nås,
2. ge sådana teoretiska, praktiska och erfarenhetsbaserade kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet,
3. präglas av såväl stark arbetslivsanknytning som teoretisk förankring,
4. utvecklas och bedrivs i samverkan mellan arbetsliv och utbildningsanordnare, och
5. bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

För att klara uppdraget krävs av yrkesläraren:

- **goda kunskaper inom yrkesområdet**
- **gärna en pedagogisk examen, men inget krav**
- **gärna ämnesdidaktiska och pedagogiska färdigheter**

Yrkeslärarnas roll i det svenska utbildningssystemet

Om ramverket för kvalifikationer i Europa och i Sverige (EQF/NQF) får genomslag, kommer bl.a. yrkesutbildningen få ett starkare fokus på resultatet av lärandet.

Förhoppningsvis kommer det att utvecklas en syn på lärandet där resultatet ställs i fokus och vägarna till resultatet kommer att se olika ut.

Denna fokusering på resultatet av lärande kommer att ställa ny krav på lärarkåren och utbildningssystemet.